

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Sanctuario Lavretano Almæ Virginis Domo Relatio

Bartoli, Baldassare

Macerata, 1675

Cap. IX. De Principum Virorum peregrinatione ad Lauretanam Ædem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64934)

De Principum Virorum peregrinatione ad Lauretanam Ædem.

Cap. IX.

Plerique vera sunt maximi Viri, Fœminæque dignitate celebres, qui ad Lauretanam Ædificulam visendam, & venerandam propensi, magna pietate, summoque fastigio eius abiere peregrinationem, illorum igitur hic aliquot recensentur, & primo inter Summos Antistites.

Urbanus V. anno à partu Virginis 1366. ut pacis fœdera inter Principes Italos, adiuvicem dissidentes, auctoritate sua firmaret, Avinione, Romanam venit; Cum enim animos reconciliauit, iterumque Avinionem repetiit, quo Clemens V. Aquitanus in anno 1305. Sedem Apostolicam deportauit, & Gregorius XI anno 1376. Romæ Vrbi restituit.

Pius II. ne dum litteris, sed legationibus, ut Christianæ Reipublice

Prin-

Principes contra Turcarum arma, si
 bi opitularentur, instetit; Eorum insu-
 per auxilium in Concilio Mantuæ cō-
 gregato, properavit in præsentia,
 milites proinde signati Cruce, & Cru-
 ciatæ milites vocati, Anconam pro-
 gredi, & Pontificem inibi præstolati
 debebant, cæterum Pius non tum ob
 senectam, quàm itineris intemperan-
 tiam, egrotavit ita, vt medica desti-
 tutus arte, Deiparam implorat Lau-
 retanam, nec fufis in nubila precibus,
 conualuit, sic enim anno 1464. ingen-
 ti Procerum, & Cardinalium comi-
 tatu Lauretum adiuit, & Sacellum in-
 gressus, votum soluit his verbis.

*Tibi Deo gratias humiliter ago, vt
 Matre tua Virgine intercedente, me
 tuum seruum, ad opus tuum exeuntem,
 stantem, ministrantem, pro te laboran-
 tem, diuina tua Virtute seruasti, serua-
 tumq; atque incolumem huc reduxisti.*

Alijsque traditis pietatis argu-
 mentis, ponderosum calicem solido
 ex auro, affabrè manufactum, dono
 dedit, & Anconam illinc perrexerit.

Iulius II. afflictatus, vt à libertatis
 Euersoribus Sedis Apostolicæ Ditio
 moleq;

molestijs, & iniurijs afficeretur, Bon-
 noniam adiuit, expulsis illinc Benti-
 uolijs, tranquillitatem Ciuibus, &
 Accolis restituit, inde Fori Iulij, Fauē-
 tiæ, Rauennæ Vrbes, & alias cum Op-
 pidis (virtute, fortunaque concurren-
 tibus) recuperauit, ratus autem
 expugnationem Mirandulæ, sui Du-
 ces militares, quantum cernere so-
 erat, ab illa abhorrebant, ipse tamen
 prosequi quàm recedere maluit, & a-
 eorum excitandum animos, illuc cum
 exercitu pergit, ac pertinaci furore
 varioque discrimine cum oppugnare
 Arcem, ictum tormenti muralis con-
 tra se ab obstantibus explosi, Deiparæ
 intercedente Lauretana, quàm sem-
 per habebat in corde, declinauit. Pro-
 tam insigni beneficio, ad vota reddenda,
 da, Mirandulæ expugnatione, alij
 victorijs clarus, Lauretum venit,
 gratijs Deo, Deique Parenti vberibus
 actis, eundem globum è bombarda
 nitratis ignibus emissum, ad per-
 petuam tanti miraculi memoriam
 Sancta Domo suspendi, & seruari vo-
 luit, munera, quæ prætiosa obtulit
 in cap. antecedenti sunt iudicata.

Cle:

Clemens VII. anno Domini 1527.

Carolo V. Cesare Hispanijs degente, ab eius armis, Borbone Duce, fraude, doloque Roma Vrbe capta, in Sancti Angeli Arce se cum Cardinalibus recepit, cœterum vim hostis sustinere, nequens, & votis, & litteris Laureti Dei Parentis implorat auxilium, ac precibus accedentibus, haud multo post inter obsidentium tela lapsus, tutum se reddidit. Inter hæc tria aureorum millia ex Arce Lauretano collecta, Pontifici inopia laboranti, & in opportunum subsidium missa fuere, ita gemino Virginis Lauretanæ beneficio periculum, & ægestatem vitauit.

Anno autem 1530. Bononia rediens, vbi Insignibus Imperij Carolum Quintum exornauerat, Laurentum diuertit, Deiparam, Liberatricemque suam veneraturus, Deo, eique Virgini gratiis humiliter actis, tria aureorum millia à Sacelli Regimine, iam sibi mutuata, restituit, & inchoatum marmoreum Sacræ Domus superindumentum, nec non Templi, Tholique ædificationem summa vi urgere statuit.

Paulus

Paulus III. cui Deiparæ Lauretanæ
 magis, atque magis inerat pietas, se
 mel atque iterum Domum Sacram
 uisit, primo cum Lucam Urbem
 anno salutis 1541. profectus, ac inde
 decessus, Lauretum quæsiuit; Inter
 duo biennio Gennam, & inde Laure
 tum adiuit, ubi Virgine enixè confa
 lutata, apud eam prætiosa munera de
 posuit, & Palatij ædificationem ad
 exitum perducere mandauit.

Clemens VIII. Ferraria, eiusq; di
 ctione feliciter recepta, illuc cum
 quatuordicim Cardinalium, & insigni
 Romanæ Aulæ comitatu proficiscens,
 ad Sacram Lauretanam Ædem pietat
 tis ergo venit, ubi triduo commora
 tus, ter Missæ sacrificium in Sancta
 Ædícula Deo obtulit. Crucem ma
 gnam. Candelabra ex argenteo sex
 opere egregio, Cassulam albam, &
 alia quibus indutus celebrauerat, pal
 liumque ad Altaris ornatum ex argente
 a tela, cruraq; argentea duo dono
 dedit, pecuniam insuper elemosinarum
 nomine in Arcam intulit anno salu
 tis 1598. die vero 22. Aprilis.

Cardinalis Ceruinus, qui ad Pontificat
 uem

etantificatum euectus, Marcellus II. deinde
as, se vocatus fuit, prope Laureum, vt cre-
am in brius sacros sibi parietes osculari, ac
bem venerari liceret, domiciliū sibi elegit.

Non pauci pariter antequam ad
Summi Pontificatus apicem euecti ef-
laure sent, S. Domū præsentis venerati sunt.

Inter Cæsares.

Ioannes Paleologus Constantinopo-
litanus Imperator anno salutis 1406.
Romam, vt Pont. Max. tanquā in ter-
q; di- ris pro Christo gerenti, obedientiam
cum profiteretur, profectus est, dum illinc
nfigi decessit, Lauretanam Ædem humili,
scens pioque animo inuisit.

Carolus IV. non multo post cum
vixore, filiisq; Romam veniens, Impe-
ratorio Diademate publicè decoran-
ma- dus, non antea se Regem ostendit, vt
o ser aiunt Neullerius, & Matthæus Villa-
i, & nus, quam Apostolorū Basilicas, maio-
, pal- resq; Urbis Ecclesias sub Peregrini ha-
rger- bitu, venerabūdis vificasset, deinceps
dono Laureum versus iter habuit, & Virgi-
ofine nē Deiparam pio corde consalutauit.

Hoc idem præstitere Federicus III.
& Carolus V. qui in Sancta Domo sue
pont- Religionis argumenta comprobarunt.

Magna fuit pietas Augustæ Mariæ, quæ Philippi IV. Hispaniarum Sororis, & Cæsaris Leopoldi primi sceleriter nunc imperantis mater, cum Procerum, & Aulicorum comitatu maximo anno 1631. Lauretum venit, deuotissima humilitate partem noctis orans exegit in Sancta Aede, ubi Deiparæ Virgini Aquilam auream ad mantibus perfusam prætiosis, simulq; aureum vellus munificè obtulit.

Inter Reges.

Alphonfus Aragoniæ Neapolis Rex Religionis ergo Sacrum Cubiculum magno cum Comitatu visitauit.

Dux Neapolis Regina Senior, & Junior Aragonenses cognominatæ, ad Ædem Lauretanam (miraculis maxime inclitam) visendam accedunt anno salutis 1514. Itaq; cum magnificè Aulicorum caterua Neapolitani Regni interiora penetrantes iugenti Populorum gratulatione exceptæ fuere, quo tempore Pontifex Max. Leo X. in omnibus Sedis Apostolicæ Ditionis Oppidis, quæ erant in via, magno honore haberi iussit, & cumulacissima in per delictorum veniam, & ipsis Regina

ginis

ginis, & cæteris Lauretum ad illarum
aduentum occurrentibus, Sacram
Ædem ritè venerantibus, impertiuit.

Bineq; Vngariæ Reginae Sacellum
visendi, venerandiq; studio, Lauretum
comitatu, quo par erat contenderunt.

Exequè.

Bona Sforzia Poloniæ Regina.

Stephanus Bathoreus Poloniæ Rex.

Alexāder, & Ladislaus IV. Poloniæ
Reges cū sibi suppare Casimiro fratre.

Carlotta Cypri Regina, à Iacobo
Lufignano eius fratre spurio paterno
Regno exuta, Romam venit, & Lau-
retanam Ædem perennibus lacrymis
inuisit, deinceps è vita decessa tumu-
lum in Ecclesia Angelorum S. Fran-
cisci de Assisi recepit.

Catarina Bosnæ Regina itidem a
Turcarum telis expulsa, Ædis Laure-
tanæ limina coluit.

Catarina Cornelia Veneta Cypri Re-
gina Vidua, cum Insulam à Turcarum
invasionibus haud tueri nequirit, illā
suz Reipublicæ, ne iniurijs afficeretur,
attribuere sano existimauit factū con-
silio, ad patriam igitur se recipiens,
Sacrosanctum Cubiculum visitaui.

Alexandra Christina Suecorum Regina dum Romam ingenti Aulicorum comitatu venit, in omnibus Sedi Apostolicę Ditionis Civitatibus, & Oppidis per viam, iussu Summi Pontificis Alexandri VII. ingenti honore habitus fuit, & à Populis magna insuper excepta gratulatione, quorum plurimi aduentum, quem fecit Lauretum, apparatus videndi gratia, illuc occurrerunt. Ipsa vero in S. Aedem ingressa, plures horas precibus exegit, Divina sinaxi se refecit, & suę pietatis, ac religionis præclara dedit argumenta. Indigressu præcipua inter munera, que reliquit, aurum Diadema cum sceptro prætiosis lapillis concessitum, Beatissimæ Virgini obtulit.

Esacro Purpuratorum Senatu quã plurimi passim quot annis Ecclesiasticę dignitatis Antistites ferè innumeris non modo Europi, sed Arabes, Indi, Fœnices, atque Armeni.

Brugni insuper, & Arimini Reges in Iapponia Indiarum Regione imperantes, missis ad Romanum Pontificem Gregorium XIII. Legatis Manicio, & Michaele regio sanguine ortis, nobis

nobilium cœtu eos comitante, impo-
 fuerunt, vt exhibita Christi Vicario
 obedientiam, Sacram Lauretanam
 Ædem inuiferent, & eximio pietatis
 lenſu fecerunt.

Inter Beatorum numero adſcriptos.

Franciſcus Xauerius, Franciſcus
 Borgia, olim Gandræ Dux, Caroli V.
 nepos, Franciſcus Saleſius, Aloyſius
 Gonzaga Marchio Caſtigionēſis, Ia-
 cobus de Obſeruātia S. Franciſci, Phi-
 lippus Neriſ, Carolus Borromeus ad
 Lauretanā Ædem ſæpius religionis er-
 go peregrinus itabat, alijq; permulti.

Ex Auſtriacis.

Ioanna Magna Hetruriæ Duciffa, &
 Ceſaris Ferdinandi I. Soror, præclaro
 Comitatu Lauretū adiuit anno 1572.
 humiliq; pietate Sanctuarium viſitauit
 vbi precibus, miſtis lacrymis, effuſis,
 duo aurea, gemmata corda obtulit,
 nempe Virgini Deiparæ vnum, Ieſu
 Infanti alterum, aliaq; munera dedit,
 quorum manupretium ad octo aureo-
 rum millia peruenit.

Maria Magdalena Auſtriaca æquè
 magna Hetruriæ Duciffa, & Iſpania-
 rum Regina Mater anno Dñi 1581.

quæ regio comitatu, cinereo, abie-
 ctioque vestimento superinduta, v-
 primum Recineto egressa, Laureta
 næ Basilicæ tecta procum conspexit,
 lectica, qua vehebatur, exiit, præ-
 cumbit in genua, Beatissimam Virgi-
 nem salutat, reliquum viæ spatium a-
 tres mille passus cum Episcopis ali-
 quot confecit, ad Beatæ Virginis Ad-
 processa, puluino, cæteroque appa-
 ratu sibi contempto, genua in vestibulo
 submittit venerabunda. Hortata
 ab Episcopis, ipsoque Cardinali Gal-
 lo, qui tunc temporis erat Protector
 vt Deiparæ Cellam ipsa intraret, ne-
 fas esse respondit ante noxas sacra-
 confessione absterfas, tandem animo
 ritè expiato, Diuinaque sinaxi refe-
 cta, Sacratium ingreditur, supplex
 congenulat, & preces Deo, Deique
 Parenti effundens, pluras absumpsit
 horas, idque fecit non semel, sed to-
 to triduo, quo Laureti consedit, &
 sub digressum missit in Templum mi-
 nera, inter quæ duo aurea magni pô-
 deris candelabra pensilia, & semper
 cum vixit beneficam erga Sacram-
 Adem se præbuit.

Non

Non multo post Christierna, sine
Christina Daniæ Regis filia Lotarin-
giæ Ducissa, & Caroli V. Neptis, pa-
ralysi vehementer ingrauescens, Lau-
retum lectica se vehi voluit, quò cum
primum peruenit, & Sanctam Adem
gestatoria sella introducta, motis ex
animi laceratione lacrymis, tam eni-
xè orauit Deiparam, vt protinus con-
ualuit, quingentis circiter Aulicis
de scelici euentu obstupescens, ipse
remque attestantibus mirandam, ipsa
vero perfusa gaudijs, gratias Altis-
simo, Deique Parenti humiliter actis,
græue cor solido ex auro artis plenum
corona decoratum, catenula similis
materiæ suspensum, torquem auream
aspectu pulchram, margaritis expo-
litam, armillas gemmatas, pallia ad
Altaris ornaamentum argento contex-
ta, tuniculas ex eadē tela damascenas,
multamque pecuniam numeratam,
Administris Sanctæ Domus attribu-
tam, munifice dedit.

Bis insuper Xenodochium visitauit,
& languenti unicuique morbo duos
aureos nummos donauit.

Margarita Parmæ Ducissa Ca-
roli

roli V. Cæsaris filia cum ingenti Assessorum numero profecta Lauretum & Sacrosanctam ingressa Domum, vbi precibus vacans, quietius pernoctavit ac demum in pietate, charitate, & eleemosynis claruit.

Archiduces Ferdinandus Leopoldus & Maximilianus ad peregrinationem excitati, multa pietatis specimina dedere. Ac filius Archiducis Caroli ex voto ab Ispurgo Lauretum multo cum Comitatu accessit.

Ioannes Austriacus Imperatoris Caroli V. filius studio soluendi vota, quæ pro victoria contra Turcarum Classem obtenta, susceperat, Lauretum venit. Cum enim in eo prælio summa rerum verteret, Pius V. Pontifex Max. priuatis, publicisque orationibus Deum implorari iussit, in Augustissima Cella Lauretana præcipue orati assidue Deiparam iussit, nec dubium est, quin in ultimo discrimine Pia mater adesset Christianis, quibus in pugna ventus reflabat, sed repente secundum se præbuit, proinde vento summum bombardarum, ac tela hostium in ipsorum ora retorquente oppressa tã-

dem

dem, victaq; barbara, Christiani victoriam de Barbaris nobilissimam reportauerunt, quæ post Deum, Deiparæ sane debetur, pleriq; in illa tuerunt hostium cæsi, Naues partim depressæ, partim raptæ, ingentes prædæ, captiuorum agmina, Christiana mancipia remigio Turcis addicta, & a Victoribus exempta seruitio ad decem millia computabantur, quorum quidem pars longa maxima, & Duces, militesque Christianæ Classis pleriq; pro salute, ac victoria ad agendas Deo, Deique Parenti gratias, Lauretum vna cum Ioanne Austriaco se contulere, ipse vero ad firmandum in Virgine suæ religionis cultum, numeratæ pecuniæ summam largitus est Sanctuario, idemq; ad faciendum suos uasit Committes, & mancipiorû catenis clatra Capellarum Templi sabrefacta fuere.

Ex Italia.

Sabaudia Ducis, & Margarita Infans; magui Ferruriz Ducis Cosmus II. & Ferdinandus II. pariterq; Parmæ, Mantuæ, Mutinæ, ac Urbini, quibus magna fuit pietas, & liberalitas, quos inter Ranuccius Parmensis infra

dignitatem abconditus habitu, tribus tantum associatus Comitibus, pedester Lauretum venit, & ab hospitio nudatis pedibus ad S. Domū perrexit.

Plurimi quoq; Principum, ac nobilium è cunctis Italiae partibus Romae, Liguriae, Insubriae, Hetruriae, Regni Neapolitani, Venetiq; Senatus.

E Germania.

✓ Sacri Romani Imperij iam nuper Elector Coloniensis, qui de sua pietate, nec non liberalitate clara præbuit argumenta, ac triduo cōmoratus Laureti, ter Sacrum consecit in Sanctuario, ac torquem quidem egregiam cum Orbiculo quinq; ordinibus dispositam prætiosis gemmis circumfluentem munifice dedit.

Bavariae Dux Guglielmus, & Maximilianus filius Elector studio visendi, venerandiq; Deiparam Lauretum venerunt, oblatosq; sibi honores ob S. Domus reuerentiam respuerunt, ac effusis enixe deprecationibus, prætiosa munera, quæ in Capite XVIII habentur Sacrae Cellulae largiti fuerunt.

Catarina Vidua Brandemburghensis Ducissa pariter in sanctam Adem

sui

sui pietatem, & liberalitatem aperuit.

Quamplurimi Principes Imperij, Dynastiæ, ita & ex Vngaria, Transilvania, Bohemia, Belgio, & Anglia.

Ex Gallio Regno.

Primariæ nobilitatis Viri, Borboni præcipuè, Gondei, Soisonij, Ghisi, Ioiosij, Lotarigni, & alij.

Ex Hispanijs.

Primates, & Aurei Velleris Equites, nec non Sacri Purpurati, ac Antistites non pauci.

E' Polonia.

Principes Regiæ familiæ, Antistites, Patres Conscripti, & præclari Viri quamplurimi.

At omnium posthabita mortalium Nobilitate, Iesus ipse cum versaretur in Palestina sæpe cum Joanne Baptista, & Discipulis ad hanc Aedem Nazarethi existentem, profectus est. Non raro etiam Virgo Deipara post sui cari pignoris ad Cælos reditum, Hierosolymæ degens, incredibili pietatis sensu, & humili observantia eandem domum ob mysteria, quæ inibi fuerat patrata, inuisere consuevit, &c.

De